

Bijlage 1 – Meer informatie over PFAS en dit onderzoek

Wat zijn PFAS?

Perfluorverbindingen, afgekort PFAS, zijn een grote groep van om en bij de 6000 organische verbindingen. PFAS zijn chemische stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen, maar die door de mens zijn gemaakt. Ze zijn niet of nauwelijks biologisch afbreekbaar, waardoor ze lang in ons milieu aanwezig blijven.

PFAS hebben water-, vuil- en vetafstotende eigenschappen. Daarom worden ze in veel industriële toepassingen en consumentenproducten gebruikt, zoals brandblusschuim, antiaanbaklagen in kookgerei, waterafstotende kledij, bepaalde behandelde papiersoorten, sommige cosmetica en huishoudproducten, enz.

Hoe komen PFAS terecht in het lichaam?

PFAS komen in het lichaam terecht via voeding, water, inademing, inslikken van bodemdeeltjes, en in beperkte mate via de huid.

Doordat ze maar traag afbreken, kunnen ze zich bij herhaaldelijke inname opstapelen in het lichaam.

Welke effecten kunnen PFAS hebben op de gezondheid?

Van sommige PFAS (zoals PFOS en PFOA) is bekend dat ze schadelijke effecten kunnen hebben op de gezondheid van mensen. Die effecten doen zich niet onmiddellijk voor, maar ze kunnen op langere termijn optreden omdat veel PFAS in het lichaam gedurende lange tijd schadelijk kan zijn voor de gezondheid.

Volgens de huidige wetenschappelijke kennis zijn de voornaamste mogelijke schadelijke effecten bij de mens:

- verstoring van het immuunsysteem
- lager geboortegewicht
- verhoogde cholesterolgehalten
- verstoring van de leverwerking
- verstoring van de schildklierwerking

Er is geen behandeling mogelijk om PFAS uit het lichaam te verwijderen. Alleen door blootstelling zoveel mogelijk te beperken, zal de hoeveelheid PFAS in het lichaam langzaam afnemen.

Wat kunt u doen om de blootstelling aan PFAS te beperken?

Het Departement Zorg van de Vlaamse overheid adviseert u, in overleg met de OVAM en het lokaal bestuur, om de 'no regret-maatregelen' na te leven.

No regret-maatregelen zijn maatregelen die worden genomen uit voorzichtigheid, als er nog geen volledige wetenschappelijke kennis is over een bepaalde problematiek. Ze kunnen veranderen eens er meer kennis voorhanden is.

In dit geval zijn het maatregelen die helpen om onze blootstelling aan PFAS te beperken en om opstapeling en belasting in ons lichaam te voorkomen.

Waarom dit onderzoek in mijn regio?

In juni 2021 besliste de Vlaamse Regering om alle locaties in kaart te brengen met een verhoogd risico op PFAS-verontreiniging.

Bij deze inventarisatie werd een specifiek op PFAS gericht verkennend bodemonderzoek uitgevoerd op de locatie(s) zoals vermeld in bijgevoegde brief. Er werden stalen genomen van de aarde (en het grondwater werd onderzocht aan de hand van peilbuizen).

Wat heeft dit bodemonderzoek vastgesteld en wat wordt nog verder onderzocht?

De meetresultaten tonen aan dat er een duidelijke aanwijzing is op een verontreiniging met PFAS in de bodem en in het grondwater. Er moet dus verder onderzoek uitgevoerd worden naar PFAS in de bodem en het grondwater. In dat onderzoek wordt de verontreiniging verder in kaart gebracht en wordt er nagegaan of er van die verontreiniging een risico uitgaat voor mens en milieu.

Het lokaal bestuur is op de hoogte van de resultaten van dit onderzoek en kan het volledige rapport inkijken.

De OVAM stelt de saneringsplichtige op de hoogte van zijn plicht tot de uitvoering van verder bodemonderzoek. Als er geen saneringsplichtige is, dan voert de OVAM het onderzoek zelf uit.

In afwachting van verder bodemonderzoek neemt de saneringsplichtige de nodige voorzorgs- en veiligheidsmaatregelen zoals bepaald in het Bodemdecreet die door de bodemsaneringsdeskundige worden voorgesteld.

Waar vindt u meer informatie?

- Alle informatie en de meest recente updates rond PFAS vindt u op de centrale website www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling.
- Op de PFAS-kaart Vlaanderen vindt u ook meer informatie over de aanpak en de stand van het onderzoek, en de bijbehorende no regret-maatregelen in uw buurt. De PFAS-kaart kunt u raadplegen via www.vlaanderen.be/pfas-vervuiling/maatregelen-per-gemeente.
- Algemene vragen over PFAS kunt u sturen naar het mailadres pfas@vlaanderen.be.

Bijlage 2 – No regret maatregelen om blootstelling aan PFAS te beperken

Het wetenschappelijk onderzoek naar PFAS en de mogelijke impact op de gezondheid is nog volop in evolutie. Tot we beter weten wat de mogelijke gezondheidsrisico's van de PFAS-stoffen zijn, neemt de Vlaamse overheid alvast enkele 'no regret maatregelen'. Voorzorgsmaatregelen om blootstelling aan PFAS te beperken. Zodat we geen spijt hebben indien we niets zouden gedaan hebben.

Deze no regret maatregelen gelden voor langere termijn tot er meer wetenschappelijke inzichten beschikbaar zijn om op Vlaams niveau de geldende maatregelen aan te passen of af te bouwen.

Op de locaties:

- Laat kinderen niet spelen op onbedekt terrein op de locatie. 'Onbedekt' wil hier zeggen losse aarde: laat de kinderen dus niet woelen in de aarde.
- Vermijd dus ook dat braakliggende of losse grond op de locatie verstuift of verwaait.
- Afhankelijk van het gebruik en de weersomstandigheden: maak het verharde terrein op de locatie regelmatig schoon met water.

Op de locatie én in zone van 100 m rond deze locaties (zie kaartje):

- Eet u zelfgeteelde groenten of fruit? Wissel dan af met producten uit de handel en eet elke dag gevarieerd. Was uw fruit en groenten goed met water voor u ze eet.
Dit advies geldt zeker voor kwetsbare personen: kinderen tot 12 jaar, immuunverzwakte personen en vrouwen die zwanger willen worden, zwanger zijn of borstvoeding geven.
- Eet maximaal 1 ei per week van eigen kippen. Kwetsbare personen eten beter geen eieren van eigen kippen.
- Gebruik uw compost niet als meststof voor uw tuin.
- Vermijd dat braakliggende of losse grond verstuift of verwaait.
- Gebruik uw putwater* niet als drinkwater, ook niet om thee, koffie of ijsblokjes te maken of om ermee te koken.
- Gebruik uw putwater niet om uw zwembad vullen en moestuin water te geven.
- Putwater kan gebruikt worden voor laagwaardige toepassingen zoals uw auto wassen, toilet doorspoelen, oprit afsputten en sierplanten water geven maar vanuit duurzaamheidsoogpunt gebruikt u hiervoor best regenwater i.p.v. grondwater.
- Goede hygiëne toepassen:
 - Was uw handen regelmatig, zeker voor de maaltijd.
 - Maak uw huis binnen schoon met water.
 - Afhankelijk van het gebruik en de weersomstandigheden: Maak verharde delen buiten, zoals uw oprit en terras, schoon met water

Algemene aanbevelingen voor alle omwonenden van mogelijk PFAS-verontreinigde zones:

- Gezonde voeding is voor iedereen belangrijk. Volg de aanbevelingen in de voedingsdriehoek en eet gevarieerd, van verschillende bronnen. Meer informatie over de voedingsdriehoek vindt u op: <https://www.gezondleven.be/themas/voeding/voedingsdriehoek>
- Voor alle aansluitbare putwatergebruikers: sluit u aan op het openbaar waterleidingnet.

* Wat is het verschil tussen grondwater, regenwater en leidingwater?

- *Leidingwater* is water dat wordt geleverd door een openbare watermaatschappij die het water regelmatig analyseert en zuivert. Het is dus veilig om te gebruiken. Leidingwater wordt ook wel dikwijls *kraanwater* genoemd.
- *Regenwater of hemelwater* is water dat uit de lucht valt bij regen. Dat water kan via dakgoten opgevangen worden in een regenwaterput ondergronds of regenwaterton bovengronds. Een regenwaterput is afgesloten van het grondwater. In sommige woningen wordt dit water gebruikt voor verschillende toepassingen zoals toilet spoelen, wasmachine, planten begieten, ...
- *Grondwater of putwater* is water dat van nature in de ondergrond, de bodem zit. Sommige mensen hebben een private grondwaterput met pomp. Ze pompen dat water dan op uit de grond om het te gebruiken voor allerlei klusjes.